

SUZANA TODORVIĆ

KOPRSKI ISTRSKOBENEŠKI IZRAZI ZA NEKATERE POKLICE

COBISS: 1.01

Prispevek obravnava koprške narečne izraze za nekatere poklice. Narečno gradivo je bilo zbrano leta 2015 med raziskavo narečnih govorov v Kopru, Izoli in Piranu. Izraze, ki so jih navedli istrskobeneško govoreči Koprčani, smo primerjali z besedjem, ki smo ga slišali od Izolanov, Pirančanov in drugih Istranov, ki govorijo to narečje. Ker so bile nekatere od etimološko obravnavanih besed v tem članku prevzete v slovensko istrsko narečje, smo navedli tudi narečne oblike, ki jih uporabljajo v šavrinskih in rižanskih govorih.

Ključne besede: istrskobeneško narečje, koprski narečni govor, poklici, etimologija, narečna enojezičnost in dvojezičnost

Koper Istrian-Venetian Expressions for Certain Ordinary Professions

This article discusses Koper dialect expressions for certain ordinary professions. The dialectology material was collected in 2015 during a study of the dialects in Koper, Izola, and Piran. Expressions for professions mentioned by Istrian-Venetian speakers in Koper were compared with related expressions heard from residents of Izola and Piran, as well as from other residents of Istria that speak this dialect. Because some of the etymologically studied words in this article have been borrowed into the Istrian dialects of Slovenian, forms used in the Šavrini Hills and Rižana dialects are also provided.

Keywords: Istrian-Venetian dialect, Koper dialect, professions, etymology, dialect monolingualism and bilingualism

1 NAREČJE V KOPRU

Narečje, ki ga govorijo v Kopru, uvrščamo v istrskobeneško narečje, to pa izhaja iz italijanske beneščine. Istrskobeneško narečje (ali istrska italijanščina) ni avtohtono istrsko narečje, saj je v zahodno Istro prišlo šele z Beneško republiko. Prvi stik istrskih govorov z beneškim narečjem je bil okoli 10. stoletja, ko so Benetke začenjale vzpostavljati gospodarske stike z obmorskimi istrskimi kraji. Po politični in administrativni prevladi Beneške republike, od 14. oz. 15. stoletja dalje, je istrska različica beneščine polagoma nadomestila obstoječe avtohtone istroromanske (istriotske) govore in postala splošni sporazumevalni jezik v Istri.

Istrani slovanskega rodu, ki so bili že naseljeni v zaledju Kopra, Izole in Pirana, pa tudi tisti, ki so se v istrsko zaledje na pobudo beneške demografske politike naseljevali od 15. do 18. stoletja, so svojo materinščino ohranili, a so vanjo – poleg že obstoječih predbeneških – vnašali tudi nove romanske izraze.

V 17. in 18. stoletju je začela beneška politična in gospodarska moč slabeti. Po padcu Beneške republike v letih 1796–1797 je Avstrija do leta 1805 zasedla

nekdanjo beneško Istro, Dalmacijo in *terrafermo* (kopno) z Benetkami vred. Koper je ob Trstu kot svobodnem trgovskem emporiju čedalje bolj izgubljal vlogo osrednjega istrskega pristanišča in gospodarskega središča ter postal le provincialno središče in agrarno zaledje velikega tržaškega emporija. Po koncu Avstro-Ogrske jeseni 1918 je bila Istra priključena h Kraljevini Italiji. Po kapitulaciji Italije septembra 1943 je Koper prešel v okvir operativne cone Jadransko primorje in v njej ostal vse do 30. aprila 1945. Na podlagi devinskega sporazuma je Koper postal sedež cone B Svobodnega tržaškega ozemlja, po londonskem sporazumu leta 1954 pa je bil priključen Sloveniji, ki je bila takrat del Federativne ljudske republike Jugoslavije (povzeto po Žitko 2011: 21–31).

Po drugi svetovni vojni se je večina mestnega prebivalstva italijanskega porekla odselila v Italijo in drugam po svetu. Največ prebivalcev so izgubila obalna mesta Koper, Izola in Piran z najbližjo okolico. Začelo se je priseljevanje prebivalcev iz podeželskega zaledja, notranjosti Slovenije in drugih delov nekdanje skupne države Jugoslavije. Zaradi tega je prišlo do razlik v socialni, izobrazbeni in etnični strukturi prebivalstva. V šestdesetih in sedemdesetih letih 20. stoletja je bilo priseljevanje močnejše po ustanovitvi večjih industrijskih obratov, ki so potrebovali veliko nove delovne sile. Radikalne družbeno-ekonomske spremembe so tako močno spremenile demografsko podobo tega območja (Žitko 2011: 31; Repolusk 1998: 275–277).

Danes je poleg slovenščine v nekaterih krajih slovenske Istre uradni jezik tudi italijanščina. Za Italijane se je ob zadnjim popisu leta 2002 opredelilo 712 prebivalcev Kopa, 1059 pa jih je italijanščino navedlo kot svoj materni jezik. Italijanska narodna skupnost skrbi za ohranjanje italijanske kulture, jezika in identitete na svojem zgodovinskem poselitvenem območju. Na Koprskem so to kraji Barizoni/Barisoni, Bertoki/Bertocchi, Bošamarin/Bossamarino, Cerej/Cerei, Hrvatini/Crevatini, Kampel/Campel, Kolomban/Colombano, Koper/Capodistria, Prade, Premančan/Premanzano, del naselja Spodnje Škofije (Valmarin), Šalara/Salara in Škocjan/San Canziano.

Poleg omenjenih uradnih jezikov – slovenščine in italijanščine – je po koprskih, izolskih in piranskih ulicah slišati tudi druge jezike, ki so jih v te kraje prinesli številni priseljenci iz različnih republik nekdanje skupne države.

Kljub množičnemu izseljevanju Istranov italijanskega rodu in priseljevanju novih prebivalcev se narečna slika v mestih in na podeželju ni bistveno spremenila – v obmorskih krajih je še vedno ohranjeno izključno istrskobeneško narečje, v zalednih istrskih krajih pa slovensko istrsko narečje, ki ponekod, npr. v Hrvatinih, Bertokih, Dragonji, Cereju idr., sobiva z istrsko italijanščino.

2 NAREČJI V SLOVENSKI ISTRI

V večjezični in medkulturni slovenski Istri danes soobstajata dve istrski narečji; meja med njima je jasna, vendar moramo poudariti, da ob narečno enojezičnih krajih na Koprskem (kot je npr. Koper, kjer govorijo izključno istrskobeneško narečje) obstajajo tudi kraji, kjer v istem kraju soobstajata obe narečji (npr. Bertoki in Hrvatini).

Obstoj slovenskega istrskega narečja v ruralnem zaledju in istrskobeneškega narečja v mestih sovпада z naseljevanjem Istre skozi zgodovino. V povojnem času so se sicer v mesta priseljevali tudi številni Slovenci z istrskega podeželja, a se v njih slovensko istrsko narečje ni nikoli ustalilo. Starejši vaščani iz istrskega zaledja pomnijo, da so v Kopru domačini govorili le italijansko (istrskobeneško):

U 'Kūäprjə 'nisən čou 'ane slo'venske bi'siəde, 'nəŋka pə də'maće ne, 'samuə ta'lanskuə. Ku nəs jə 'mama pi'lala u 'Kūəpər č'jəpit 'ribä, smuə 'məyli χuädit 'ano 'uruə zə č'jəpit an 'kiluə rip. Ma 'nismuə šli 'samuə zə 'ribe, smuə bli p'lačət 'aŋka š'teuruə ... (Emil Piciga, Dekani; prim. Todorović 2017: 204)

V prevodu:

V Kopru nisem slišal ene slovenske besede, niti po domače ne, samo italijansko. Če nas je mama peljala v Koper kupit ribe, smo morali hoditi eno uro, da bi kupili kilogram rib. A nismo šli samo zaradi rib, plačat smo šli tudi davke ...

Tine Logar, ki je v slovenski Istri raziskoval v letih 1952–1958 (SLA 2.1: 16–20), v obmorskih istrskobeneških krajih ni raziskoval oz. zbiral gradiva. Prav zato je nenavadno, da sta z Riglerjem na karti slovenskih narečij iz leta 1983 (Logar – Rigler 1983) območje govora šavrinskega in rižanskega podnarečja začrtala tudi v obmorskih krajih, kjer so Istrani vselej govorili le istrskobeneško narečje. V svojih številnih zapisih pa je Logar vedno natančno pojasnil, da se »istrsko narečje«¹ govori v zaledju mest Koper, Izola in Piran. V reviji Jezik in slovstvo je leta 1962 zapisal (Logar 1962: 4): »Novo osvetlitev, klasifikacijo in poskus razlage so doživeli tudi slovenski govori v Istri v **zaledju Kopra, Izole in Pirana**, koder govore dve precej različni narečji.« (Poudarila S. T.)

Dialektološke raziskave, ki temeljijo na zbiranju narečnega gradiva v dvajsetih istrskih krajih (Todorović 2015a; 2015b; 2016; 2017; 2018), so zavrnile prikaz narečne razmejitve govorov v Istri na Karti slovenskih narečij kot neustrezen, kljub temu pa ta v novejših objavah še vedno ostaja nespremenjen, brez upoštevanja novih argumentov.

3 RAZSLOJENOST KOPRSKEGA NAREČNEGA GOVORA

Koprski narečni govor v preteklosti ni bil popolnoma enoten. Poljedelci in dninarji (tudi najemniki), *cortivani*, prebivalci ruralnega predela Kopra, *paolani* (Koprčani, ki so se iz mesta vsakodnevno odpravljali delat na posesti), ribiči ter drugi pripadniki skromnejšega sloja Koprčanov in mestna gospoda so v koprski narečni

¹ Ustreznejše se zdi poimenovanje slovensko istrsko narečje ali istrskoslovensko narečje, saj Istrani v slovenski Istri govorijo dve istrski narečji.

govor vnašali svoje specifične jezikovne prvine. O obstoju dveh različnih govorov v mestu – ljudskem (preprostem) in meščanskem (bolj izbranem) – so v 19. in 20. stoletju med drugimi pisali tudi Koprčani Anteo Gravisi, Pio Babuder in Giannandrea Gravisi ter Tržačan Francesco Babudri (prim. Todorović 2016: 43–47).

Koprška istrobeneščina ima dva narečna slovarja. Prvega, z naslovom *Dizionario storico fraseologico etimologico del dialetto di Capodistria*, sta leta 1995 napisala domačin Giulio Manzini in italijanski jezikoslovec Luciano Rocchi, drugega, ki je bil objavljen leta 2006 (*Il dizionario del dialetto capodistriano*), pa Koprčan Dino Parovel. V koprski različici istrobeneščine je nastalo več literarnih in jezikoslovnih del, npr. bogati narečni zapisi Francesca Semija, jezikovnozgodovinske raziskave Laura Decarlija ter narečna poezija Tina Gavrada, Giovannija de Manzinija, Giuseppeja Lonze in drugih.

4 METODOLOGIJA ZBIRANJA GRADIVA

Koprške narečne izraze smo zbrali leta 2015, ko smo proučevali istrskobeneško narečje v Kopru, Izoli in Piranu (Todorović 2016). Pri raziskovanju smo se oprli na dvojezično slovensko-italijansko vprašalnico s 1525 vprašanji, med katerimi je trinpetdeset pojmov, ki zadevajo različne poklice.² Z narečno govorečimi smo se pogovarjali v pogovorni italijanščini s pogosto rabo dialektizmov, saj nekateri govorniki slabo razumejo slovenski jezik. Spodbujali smo jih k prostemu govorjenju ali pa smo se z njimi pogovarjali o izbranih temah. Narečne besede smo fonetično zapisali in jih etimološko razčlenili.

Pridobljene izraze smo poiskali v obeh koprskih slovarjih (Manzini – Rocchi 1995 in Parovel 2006) in jih primerjali s tistimi, ki smo jih zapisali v Izoli in Piranu. Pripisali smo tudi različice, ki sta jih Antonio Vascotto (1987) in Silvano Sau (2009) zapisala v svojih izolskih slovarjih, Ondina Lusa pa v slovarju piranskega narečnega govora. Njihovo rabo smo potrdili tudi v drugih (istrskobeneških) krajih v slovenski Istri, in sicer v Sečovljah, Strunjanu, Hrvatinih in Bertokih, kjer smo v preteklih letih prav tako izvedli več dialektoloških raziskav. Obstoj istrskobeneških besed v hrvaškem delu Istre smo potrdili s pomočjo puljskega narečnega slovarja iz leta 2009 (Barbara Buršič-Giudici in Giuseppe Orbanich).

Istrskobeneške narečne besede smo primerjali s sorodnimi izrazi iz drugih beneških narečij ter s tistimi iz muglizanščine in furlanščine. Vsak etimološki razdelek smo sklenili z navedbo latinskega vira besede, ki smo ga poiskali v Meyer-Lübkejevem romanskem (REW) in v italijanskem etimološkem slovarju (DELI).

Nekateri istrskobeneški izrazi se v slovenskem istrskem narečju pojavljajo kot prevzete besede, zato smo zabeležili tiste, ki so jih Istrani slovenskega rodu sprejeli v svoje narečje, npr. v Novi vasi nad Dragonjo, Padni, Svetem Petru, Borštu,

² Osnovna vprašalnica obsega 1898 vprašanj in je bila pred desetletjem načrtovana za *Atlas linguarum Histriae* (ALH).

Krkavčah, na Tinjanu, v Dekanih, na Škofijah, Pučah in v Svetem Antonu. Tudi te podatke smo pridobili med terenskimi dialektološkimi raziskavami.

5 ETIMOLOŠKE OBRAVNAVE IZBRANIH KOPRSKIH IZRAZOV

5.1 *avo'kato*

Avo'kato je koprski narečni izraz, ki ustreza pomenu 'odvetnik' (Todorović 2016: 102); Manzini in Rocchi ter Parovel v koprskih narečnih slovarjih besede ne zapisujejo. Tudi v Izoli *avo'kato* (Todorović 2016: 102), čeprav ga v izolskih slovarjih ni zaslediti. Besedo, ki smo jo slišali v več istrskobeneških krajih, npr. v Sečovljah, Strunjanu (Todorović 2016: 102), Hrvatinih (Todorović 2017: 116) in Bertokih *avo'kato* (Todorović 2017: 127), uporabljajo tudi drugi govorniki beneških idiomov, npr. istr.ben. *avvocato* (VG 50), trž.it. *avvocato* in *vocato* (Doria 790), bizj. *avocat* (Domini 23); beneč. *avvocato* (Boerio 51). Prim. furl. *avocat* (NP 26) in knj. it. *avvocato* (DELI – CD-ROM).

Zadnje izhodišče izraza je lat. *advocātu(m)* (DELI – CD-ROM), *advōcātus* 'odvetnik' (REW 226), posamostaljeni pretekli deležnik lat. glagola *advōcāre* 'tožiti' (DELI – CD-ROM).

Beseda je bila prevzeta v slovenske govore, npr. v Dragonji *vo'kato* (Todorović 2015a: 102), v Borštu *uo'kato*, v Krkvavčah *uo'kato*, na Tinjanu *uo'kat(ə)* (Todorović 2015b: 74), v Dekanih *u'katuə*, na Škofijah *uo'kato* (Todorović 2017: 116), na Pučah in v Svetem Antonu *vo'kato* (Todorović 2017: 127), in hrvaško istrsko narečje, npr. v Boljunu *okât* in *vokât* (Francetić 163), na Roveriji *vokâto* (Kalčić – Filipi – Milovan 315), v Funtani *avokat(o)* (Selman 14).

5.2 *barb'jer*

Barb'jer je izraz, s katerim koprski narečni govorniki označujejo 'brivca' (Todorović 2016: 101); besedo so zapisali tudi Manzini in Rocchi (13) ter Parovel (30), npr. *barbièr*. Prim. tudi izolski izraz *barb'jer* in piranski obliki *bar'ber* in *barb'jer* (Todorović 2016: 101); za izolski govor Vascotto izraza ne zabeleži, Sau (25) pa zapisuje obliko *barbièr*; Ondina Lusa za piranski govor izraza ne navaja. Besedo poznajo tudi drugi istrskobeneški govorniki iz slovenske Istre, npr. v Strunjanu, Sečovljah (Todorović 2015b: 101), Hrvatinih (Todorović 2017: 115) in Bertokih (Todorović 2018: 125) *barb'jer*; prim. istr.ben. v Pulju *barbièr* (Buršič-Giudici – Orbanich 36). Izraz je prisoten tudi v drugih beneških govorih, npr. istr.ben. *barbièr* (VG 67), trž.it. *barbier* (GDDT 55); beneč. *barbièr* (Boerio 63). Prim. tudi bizj. *barbier* (Domini 35); mugl. *barbéir* (Zudini – Dorsi 10) in furl. *barbîr*, *barbêr*, *barbèir* (NP 38).

Izraz je prilagoditev knj.it. besede *barbiere* 'brivec', prevzete iz fr. *barbier* (ZING – CD-ROM), ki izhaja iz srednjelatinskega izraza *barberius* (DELI – CD-ROM) iz lat. *bārba(m)*, 'brada', ki je indoevropskega izvora (DELI – CD-ROM), lat. *barba* (REW 944).

Beseda je bila sprejeta v slovensko istrsko narečje, npr. v Dragonji *barb'jer* (Todorović 2015b: 101), v Borštu *barb'jer*, v Krkavčah *bərb'jer*, na Tinjanu *bər'ber* (Todorović 2015b: 73), v Novi vasi nad Dragonjo *bərb'jer*, v Padni *barb'jer*, v Svetem Petru *bərb'jer* (Todorović – Koštiál 2014: 67), v Dekanih *bərb'jer*, na Škofijah *barb'jer* (Todorović 2017: 115), na Pučah *barb'jer*, v Svetem Antonu *bərb'jer* (Todorović 2018: 125). Besedo so prevzeli tudi čakavski govorniki, npr. v Funtani *barb'ier* (Selman 17), v Boljunu *barbièr* (Francetić 8).

5.3 *bote'yer*

Bote'yer je izraz, ki ga istrskobeneško govoreči Koprčani uporabljajo za pojem 'trговец' (Todorović 2016: 102); narečno obliko so v tem kraju zapisali tudi Manzini in Rocchi (26) ter Parovel (43), npr. *boteghèr*. Prim. v Izoli in Piranu *bote'yer* (Todorović 2016: 102); Vascotto (57) za izolski narečni slovar besede ne beleži, Sau (38) pa ima zapisano *boteghèr*; Ondina Lusa (102) za piranski govor zapisuje obliko *boteghèr*. Izraz poznajo tudi drugi istrskobeneški govorniki v slovenski Istri, npr. v Strunjanu, Sečovljah (Todorović 2015b: 101), Hrvatinih (Todorović 2017: 115) in Bertokih *bote'yer* (Todorović 2018: 126). Besedo poznajo tudi istrskobeneški govorniki v Pulju, npr. *boteghèr* (Buršić-Giudici – Orbanich 47). Izraz je prisoten tudi v drugih beneškoitalijanskih idiomih, npr. trž.it. *botegher* (Doria 88), istr.ben. *botegar*, *botegher* (VG 109); beneč. *boteghièr* (Boerio 95). Prim. bizj. *botegar* in *botegher* (Domini 57), maran. *botegher* (Corso Regeni 29);

Beseda je izpeljanka na *-er* iz istr.ben. *botèga* 'trgovina' (VG 109) oz. beneč. *botèga* (Boerio 94), ki izhaja iz lat. *apothēca(m)* 'shramba za vino v hiši' (DELI – CD-ROM) grškega izvora (REW 531).

Obravnavana beseda je bila prevzeta v slovenske istrske govore, npr. na Tinjanu *bete'yar* (Todorović 2015b: 74), v Dekanih *biti'yar*, na Škofijah *bete'yar* (Todorović 2017: 115), Pučah *biti'yar*, v Svetem Antonu *bete'yar* (Todorović 2018: 126), ter v čakavski idiomi, npr. v Boljunu *butigièr* (Francetić 21), v roverskih govorih *butigâr* (Kalčić – Filipi – Milovan 43).

5.4 *bo'ter*

Bo'ter je koprski narečna beseda za pojem 'sodar' (Todorović 2016: 101); za koprski narečni govor so Manzini in Rocchi (27) ter Parovel (43) zapisali *botèr*. Prim. izolski in piranski izraz *bo'ter* (Todorović 2016: 101); Vascotto (57) in Sau (38) sta v Izoli zapisala *botèr*, Ondina Lusa pa za piranski govor besede ne beleži. Izraz uporabljajo tudi drugi Istrani romanskega rodu, npr. v Strunjanu in Sečovljah *bo'ter* (Todorović 2015b: 101), v Bertokih *bo'ter* (Todorović 2018: 126). Besedo poznajo tudi beneško govoreči Istrani v hrvaškem delu Istre, npr. v Pulju *botèr* (Buršić-Giudici – Orbanich 47). Izraz je pogost tudi v drugih beneških idiomih, npr. trž.it. *boter* (Doria 88), bizj. *botar* in *boter* (Domini 57), maran. *botèr* (Corso Regeni 29); beneč. *botèr* (Boerio 685). Prim. tudi furl. *botâr* (NP 68). Obravnavani izraz je izpeljanka na *-er* iz istr.ben. *bóte* 'sod' (VG 109) oz. beneč. *bote* (Boerio 94).

Beseda izhaja iz poznolatinskega izraza *būtte(m)* (DELI – CD-ROM), lat. *būt̄tis* ‘sod’ (REW 1247).

Obravnavana istrskobeneška beseda je bila prevzeta v slovensko istrsko narečje, npr. v Dragonji *bo'ter* (Todorović 2015a: 101), v Borštu *bo'ter*, v Krkavčah *bo'ter* (Todorović 2015b: 73), v Padni *bo'ter* in v Svetem Petru *bo'ter* (Todorović – Koštiál 2014: 67).

5.5 *infirm'jera*

Infirm'jera je koprski narečna beseda za pojem ‘medicinska sestra, bolničarka’ (Todorović 2016: 120); prim. *infirm'jera* v Izoli in Piranu (Todorović 2016: 120). Manzini in Rocchi ter Parovel izraza ne beležijo, prav tako besede ne zasledimo v izolskih slovarjih (Vascotto; Sau) in tudi ne v piranskem slovarju Ondine Lusa. Izraz smo slišali v nekaterih drugih istrskobeneško govorečih krajih slovenske Istre, npr. v Strunjanu, Sečovljah (Todorović 2015b: 113), Hrvatinih (Todorović 2017: 132) in Bertokih *infirm'jera* (Todorović 2018: 145). Izraz, ki ga puljski istrskobeneški slovar ne vsebuje, najdemo v tržaškem slovarju s pripisom, da gre za prilagoditev knj.it. izraza *infermiere*, npr. *infermier* (m. sp.). Beseda je izpeljanka na *-ier* iz knj.it. *infermo* ‘bolnik, bolan’ (ZING – CD-ROM).

Zadnji vir besede je učeni lat. izraz *infir̄mu(m)* ‘slaboten, netrden, majav’ (DELI – CD-ROM), *infir̄mus* ‘bolan’ (REW 4404).

Besedo so prevzeli šavrinski in rižanski govorniki, npr. v Borštu *infirm'jera*, v Krkavčah *inf̄arm'jer̄a*, na Tinjanu *inf̄ar'm̄era* (Todorović 2015b: 86), v Dragonji *inf̄arm'jera* (Todorović 2015a: 113), v Dekanih in na Škofijah *inf̄arm'jera* (Todorović 2017: 132), na Pučah *infirm'jera*, v Svetem Antonu *f̄arm'jera* (Todorović 2018: 145); prim. tudi prevzeti izraz v čakavskem narečju, npr. v Boljunu *infermīera* (Francetić 72).

5.6 *'žudiče*

'Žudiče je koprski narečni izraz, ki ustreza pojmu ‘sodnik’ (Todorović 2016: 102); Manzini in Rocchi (92, 112) sta zapisala *giūdise* in *iūdise*, Parovel (114, 128) pa *giūdisse*, *iūdise* in *iūdisse*. Prim. izolsko narečno besedo *'žudiče* in piranske različice *'žudeše*, *'žudiše* in *'judiče* (Todorović 2016: 102); Vascotto za izolski govor izraza ne beleži, prav tako ga ne zasledimo v piranskem slovarju Ondine Lusa. Besedo smo zapisali v nekaterih drugih krajih slovenske Istre, kjer Istrani govorijo istrskobeneško narečje, npr. v Sečovljah *'žudiše*, v Strunjanu *'judiše* in *'žudiše* (Todorović 2015a: 102), v Hrvatinih *'žudiče* (Todorović 2017: 116), v Bertokih *'judice* (Todorović 2018: 127). Navedene različice uporabljajo tudi drugi govorniki beneških idiomov, npr. istr. ben. *giūdize*, *iūdise*, *iūdize* (VG 439, 519), trž.it. *iūdize* (GDDT 316); beneč. *giudice* in *zūdese* (Boerio 307, 824). Prim. tudi bizj. *giudice* in *zūdefe* (Domini 207, 559).

Beseda izvira iz lat. *jūdice(m)* (DELI – CD-ROM), *jūdex* ‘sodnik’ (REW 4599). Prikazane istrskobeneške izraze so prevzeli govorniki slovenskih istrskih idiomov, npr. v Dragonji *'judice* (Todorović 2015a: 102), v Borštu *'judic̄a*, v Kr-

kavčah *ʼjudice*, na Tinjanu *ʼjudice* (Todorović 2015b: 74), v Dekanih *ʼjudice*, na Škofijah *ʼjudice* (Todorović 2017: 116), na Pučah *ʼžudiče* in v Svetem Antonu *ʼžudiže* (Todorović 2018: 127).

5.7 *kaliʼyer*

Kaliʼyer je koprski narečni izraz za pojem ‘čevljar’ (Todorović 2016: 102); besedo so v tem kraju zabeležili tudi Manzini in Rocchi (35) ter Parovel (52), npr. *caleghèr*.³ Prim. tudi *kaliʼyer* v Izoli in *kaleʼyer* v Piranu (Todorović 2016: 102); Vascotto (48) in Sau (48) sta v Izoli zapisala *caleghèr*, Ondina Lusa pa v piranskem slovarju izraza nima. Besedo uporabljajo tudi drugi istrskobeneški govorniki v slovenski Istri, npr. v Strunjanu, Sečovljah (Todorović 2015b: 101), Hrvatinih (Todorović 2017: 115) in Bertokih *infermʼjera* (Todorović 2018: 126). Izraz poznajo tudi istrskobeneški govorniki v hrvaškem delu Istre, npr. v Pulju *infermʼjera* (Buršić-Giudici – Orbanich 57). Tržaška italijanščina pozna različico *caligher* (Doria 114), benečanščina pa *calegher* (Boerio 118). Rosamani beleži splošna (istrsko)beneška izraza *caligar* in *caligher* (VG 147). Beseda je rabljena tudi v drugih beneških narečjih, npr. maran. *calighèr* (Corso Regeni 41) in bizj. *caligher* (Domini 75).

Istrskobeneška pripona *-er* izhaja iz latinske pripone *-arius(-um)*. Beseda izvira iz lat. *caligārius* (REW 1515 EV 32), ki je izpeljanka iz *cāliga(m)* ‘čevelj, ki so ga nosili rimski vojaki’ (DELI – CD-ROM).

Prikazan istrskobeneški izraz je v slovenskem istrskem narečju prevzeta beseda, npr. v Dragonji *kalēʼyer* (Todorović 2015b: 101), v Krkavčah *kalēʼyâr* (Todorović 2015b: 74), na Pučah *kalâʼyar* (Todorović 2018: 126) in v sosednjih čakavskih govorih, npr. v Boljunu, *kaligâr* in *kligier* (Francetić 122), v Funtani *kaligâr* (Selman 37), na Roveriji *kaligâr* (Kalčić – Filipi – Milovan 106).

5.8 *maʼestro*

Maʼestro je koprška narečna beseda, ki ustreza pojmu ‘učitelj’ (Todorović 2016: 135); Manzini in Rocchi (131) ter Parovel (50) so za koprski govor zabeležili izraz *mèstro*. Prim. izolsko besedo *maʼestro* in piransko različico *mèstro* (Todorović 2016: 135); za izolski govor Vascotto (173) zapisuje *mèstro*, Sau (138, 146) pa obliki *maèstro* in *mèstro*, za Piran Ondina Lusa (155) beleži različico *mèstro*. Izraz *maʼestro* smo zapisali v Strunjanu, Sečovljah (Todorović 2015a: 124), Hrvatinih (Todorović 2017: 146) in Bertokih (Todorović 2018: 160); prim. puljski istr.ben. izraz *maèstro* (Buršić-Giudici – Orbanich 154). Navedene različice uporabljajo tudi drugi beneški govorniki, npr. istr.ben. *mestro* in *maestro* (VG 623, 624, 565), trž.it. *maestro* in *mestra* (ž. sp.) (GDDT 375), ben. *maestra* (ž. sp.) (Basso – Durrante 144), bizj. *mestra* (ž. sp.) (Domini 279); beneč. *maestro*, *mestro* in *mistra*

3 Omeniti velja koprski toponim *Calegaria*/Čevljarska ulica. »Così chiamata perché un tempo vi si trovavano le botteghe dei calzolari« (Manzini – Rocchi 35) ‘Tako je imenovana zato, ker so imeli nekdanj tam čevljarji svoje delavnice’.

(ž. sp.) (Boerio 381, 418). Prim. mugl. *méstro* (Zudini – Dorsi 97) in furl. *mèstre* (ž. sp.) (NP 595).

Vse navedeno izhaja lat. *magīstru(m)* (DELI – CD-ROM), *magīster* (REW 5229).

Izraz so prevzeli šavrinski in rižanski govorce v Istri, npr. v Novi vasi nad Dragonjo *ma'ještro*, v Padni *mâl'ještro*, v Svetem Petru *ma'eštro* (Todorović – Koštiál 2014: 92), v Borštu *ma'eštro*, v Krkavčah *ma'ještro* (Todorović 2015b: 97), na Škofijah *ma'eštro* (Todorović 2017: 146), na Pučah *ma'ještro*, v Svetem Antonu *ma'eštro* (Todorović 2018: 160) in čakavski govorce, npr. v Boljunu *měštar* (Francetić 130), v Funtani *maeštro* (Selman 46), na Roveriji pa *měštar* (Kalčić – Filipi – Milovan 158).

5.9 *mano'val*

Mano'val je koprski narečni izraz za pojem 'zidarski pomočnik' (Todorović 2016: 102); Manzini in Rocchi (125) sta zapisala *manuàl*, Parovel (143) pa obliki *manuàl* in *manovàl*. Prim. tudi izolski izraz *mano'val* in piranske oblike *manu'al*, *manu'val*, *mano'val* (Todorović 2016: 102); Vascotto (166) je v Izoli zapisal *manuàl*, v Savovem slovarju izraza ne zasledimo, Ondina Lusa (152) pa za piranski govor beleži obliko *manovàl*. Izraz uporabljajo tudi drugi istrskobeneški govorce iz slovenske Istre, npr. v Strunjanu, Sečovljah (Todorović 2015a: 101), Hrvatinih (Todorović 2017: 115) in Bertokih (Todorović 2018: 126) *mano'val*. Beseda je prisotna tudi v drugih beneških govorih, npr. istr.ben. *manual* in *manuval* (VG 587), trž.it. *manoval* in *manual* (Doria 356, 357), bizj. *manoàl* (Domini 267); beneč. *manoàl* (Boerio 396). Prim. mugl. *manuál* in *manovál* (Zudini – Dorsi 92) ter furl. *manoàl* in *manuàl* (NP 565, 566).

Izraz izhaja iz lat. pridevnika *manuālis* 'ročno izdelan' (REW 5331) iz *manus* (REW 5339), *mānu(m)* 'roka', ki je indoevropskega izvora (DELI – CD-ROM).

Besedo so prevzeli slovenski narečni govorce v Istri, npr. v Dragonji *mano'val* (Todorović 2015a: 101), in čakavski narečni govorce, npr. v Boljunu *manuvàl* (Francetić 127).

5.10 *maran'yon*

Maran'yon je koprška narečna beseda, ki označuje 'mizarja' (Todorović 2016: 102); Manzini in Rocchi (125) ter Parovel (144) so v obeh koprskih slovarjih zabeležili izraz *marangón*. Prim. v Izoli *maran'yon* ter v Piranu *maran'yon* in *maran'jom* (Todorović 2016: 102); v Izoli je Vascotto (166) zapisal *marangón*, Sau (142) pa *marangòn*; Ondina Lusa za piranski narečni govor izraza ne beleži. Obravnavano besedo poznajo tudi drugi romanski narečni govorce v slovenski Istri, npr. v Sečovljah *maran'yon*, v Strunjanu *maran'yon* in *maran'jom* (Todorović 2015a: 101), v Hrvatinih (Todorović 2017: 115) in Bertokih *maran'yon* (Todorović 2018: 126). Prim. puljski istrskobeneški izraz *marangòn* (Buršić-Giudici – Orbanich 158). Besedo poznajo tudi druga beneška narečja, npr. istr.ben. *marangon* in

marangun (VG 589), trž.it. *marangun* (Doria 357, 358); beneč. *marangòn* (Boerio 396). Prim. grad. in bizj. *marangun* (Bottin 289; Domini 268), maran. *marangòn* (Corso Regeni 145); mugl. *marangón* (Zudini – Dorsi 93) ter furl. *marangòn* in *maringòn* (NP 566, 572).

Beseda najverjetneje izhaja iz srednjeveške latinske besede *mergōne(m)* iz lat. *mērgu(m)* (DELI – CD-ROM), *mērgus* ‘velika žagarica’ (REW 5528). Doria (357–358) razlaga, da gre pri besedi za pomenski premik od imena za ptico do poklica mizarja.

Izraz so prevzeli govorci istrskoslovenskega narečja, npr. v Dragonji *maran'yon* (Todorović 2015a: 101), v Borštu *mar'yon*, v Krkavčah *marin'yon* (Todorović 2015b: 73), v Novi vasi nad Dragonjo *maran'yon*, v Padni *maràn'yon*, v Svetem Petru *maran'yon* (Todorović – Koštiál 2014: 67), na Škofijah *maran'yuon* (Todorović 2017: 115), na Pučah *maran'yon* (Todorović 2018: 126)

5.11 'moneya

'*Moneya* je koprski narečni izraz, ki ustreza pojmu ‘nuna, redovnica’ (Todorović 2016: 93); Manzini in Rocchi (134) sta zapisala *mónega*, Parovel (153) *mònega*. Prim. tudi izolsko narečno besedo '*moneya* in piransko obliko '*moneya* (Todorović 2016: 93); Vascotto (176) je v Izoli zapisal *mónega*, Sau (149) *mònega*, Ondina Lusa (157) pa v Piranu *mònega*. Izraz uporabljajo tudi drugi istrskobeneški govorci v slovenski Istri, npr. v Sečovljah '*moneya*, v Strunjanu '*moneya* in '*moniya* (Todorović 2015a: 96), v Hrvatinih (Todorović 2017: 107) in Bertokih '*moniya* (Todorović 2018: 117); prim. še puljski istr.ben. izraz *mòniga* (Buršič-Giudici – Orbanich 167). Besedo poznajo tudi drugi govorci beneških narečij, npr. istr.ben. *mònega* (VG 642), trž.it. *mòniga* (Doria 386), ben. *mònega* (Basso – Durante 162), bizj. *mónega* (Domini 286); Boerio (423) za benečanščino beleži le *mònico* ‘menih, redovnik’.

Navedeni izrazi so feminizirane oblike samostalnika m. sp. *monego* ‘cerkovnik’, ki izhaja iz poznolatinskega izraza *mōnachu(m)* (DELI – CD-ROM), *mōnāchus* ‘menih’ (REW 5654) iz gr. *monachós* ‘samoten, samotarski’ (DELI – CD-ROM).

Besedo so prevzeli rižanski in šavrinski govorci v Istri, npr. v Dragonji '*moniya* (Todorović 2015a: 96), v Borštu '*moniya*, v Krkavčah '*moneya*, na Tinjanu '*moneya* (Todorović 2015b: 68), v Novi vasi nad Dragonjo '*moneya*, v Padni '*moniya*, v Svetem Petru '*moniya* (Todorović – Koštiál 2014: 62), v Dekanijah '*muəniya*, na Škofijah '*muəneya* (Todorović 2017: 107), na Pučah '*moniya*, v Svetem Antonu '*muəneya* (Todorović 2018: 117), ter govorci istrskega čakavskega narečja, npr. v Funtani *mùniga* (Selman 50).

5.12 *mura'dor*

Mura'dor je koprška narečna beseda, ki ustreza izrazu ‘zidar’ (Todorović 2016: 101); zabeležili so jo tudi Manzini in Rocchi (137) ter Parovel (155), npr. *muradór*. Prim. še izolsko besedo *mura'dor* in piransko *mura'dor* (Todorović 2016: 101); v Izoli je

Sau (152) zapisal *muradòr*, Vascotto v svojem slovarju besede ne beleži, prav tako je ne navaja Ondina Lusa v piranskem narečnem slovarju. Leksem uporabljajo tudi v nekaterih drugih istrskobeneških krajih, npr. v Sečovljah, Strunjanu (Todorović 2015a: 101), Hrvatinih (Todorović 2017: 115) in Bertokih (Todorović 2018: 126) *mura'dor*; prim. tudi puljsko istr.ben. *muradòr* (Buršič-Giudici – Orbanich 170). Izraz poznajo tudi drugi govorniki beneških idiomov, npr. istr.ben. *muradòr* (VG 662), trž.it. *murador* (Doria 393), bizj. *murador* (Domini 281); beneč. *muradòr* (Boerio 432). Prim. mugl. *muradour* (Zudini – Dorsi 290) in furl. *muradòr* (NP 631).

Beseda je izpeljanka iz istr.ben. *muro* 'zid' (VG 663), ki izhaja iz lat. *mūru(m)* 'zid' (DELI – CD-ROM), lat. *mūrus* (REW 5764).

Te istrskobeneške besede slovenski narečni govorniki v Istri niso prevzeli.

5.13 *peška'dor*

Peška'dor je koprška narečna beseda, ki ustreza pojmu 'ribič' (Todorović 2016: 100); izraz so zabeležili tudi Manzini in Rocchi (159) ter Parovel (178), npr. *pescadór*. Prim. tudi izolsko in piransko besedo *peška'dor* (Todorović 2016: 100); v Izoli je Vascotto (207) zapisal *pescadór*, Sau (176) *pescadòr*, Ondina Lusa pa v piranskem narečnem slovarju izraza za obravnavani poklic ne zapisuje. To besedo uporabljajo tudi v drugih krajih Istre, npr. v Sečovljah, Strunjanu (Todorović 2015a: 100), Hrvatinih (Todorović 2017: 114) in Bertokih (Todorović 2018:124) *peška'dor*; prim. v Pulju *pescadòr* (Buršič-Giudici – Orbanich 194). Izraz je prisoten tudi v drugih beneških govorih, npr. istr.ben. in trž. it. *pescador* (VG 766; GDDT, p. 452); beneč. *pescaòr* (Boerio 495). Prim. tudi mugl. *pesčadour* (Zudini – Dorsi 118) in furl. *pes'ciadòr* (NP 736). Istrskobeneški priponi *-dor*, *-tor* izhajata iz latinske pripone *-tōre(m)*.

Beseda izvira iz lat. *piscatōre(m)* 'ribič' (DELI – CD-ROM), ki je izpeljana iz lat. *pīsce(m)* (DELI – CD-ROM), lat. *pīscis* 'riba' (REW 6532).

Izraz je bil sprejet v slovenske istrske govore, npr. v Dragonji *peška'dor* (Todorović 2015a: 100), v Borštu *piška'dur*, v Krkavčah *pečka'dor*, na Tinjanu *peška'dor* (Todorović 2015b: 72), na Škofijah *peška'dur* (Todorović 2017: 114), na Pučah in v Svetem Antonu *peška'dor* (Todorović 2018: 124), ter v hrvaške čakavske idiome, npr. v Funtani *peškadūr* (Selman 56).

5.14 *pi'tor*

Pi'tor je koprski narečni izraz, ki ustreza pojmu 'pleskar' (Todorović 2016: 100); Manzini in Rocchi narečnega izraza za omenjeni poklic ne navajata, Parovel (184) pa zapisuje *pitòr*. Prim. izolsko in piransko besedo *pi'tor* (Todorović 2016: 100); Vascotto (217) je zapisal *pitòr*, Sau (183) *pitòr*, Ondina Lusa pa za piranski govor besede ni zabeležila. Izraz uporabljajo tudi drugi istrskobeneški govorniki, npr. v Sečovljah, Strunjanu (Todorović 2015a: 100), Hrvatinih (Todorović 2017: 114) in Bertokih (Todorović 2018: 124) *pi'tor*; prim. puljsko istr.ben. *pitòr* (Buršič-Giudici – Orbanich 200). Besedo poznajo tudi drugi govorniki beneških idiomov,

npr. istr.ben. *pitòr* (VG 801), trž.it. *pitor* (Doria 475), bizj. *pitor* (Domini 345); beneč. *pitòr* (Boerio 514). Prim. furl. *pitòr* (NP 767). Pripona *-tor* izhaja iz latinske pripone *-tōre(m)*.

Navedeno izvira iz lat. *pictōre(m)* (DELI – CD-ROM iz. lat. *pīctor* (REW 6481b).

Besedo so prevzeli slovenski istrski govorniki, npr. v Dragonji *pi'tor* (Todorović 2015a: 100), v Borštu *pi'tor*, v Krkavčah *pe'tor*, na Tinjanu *pe'tor* (Todorović 2015b: 72), v Novi vasi nad Dragonjo, Padni in Svetem Petru *pi'tor* (Todorović – Koštiál 2014: 67), v Dekanih, na Škofijah (Todorović 2017: 114), na Pučah in v Svetem Petru *pi'tor* (Todorović 2018: 124), ter čakavsko govoreči Istrani, npr. v Funtani *pitūr* (Selman 58), v Boljunu *pitūor* (Francetić 182).

5.15 *ponp'jer*

Ponp'jer je koprski narečna beseda, ki ustreza izrazu 'gasilec' (Todorović 2016: 101); Manzini in Rocchi besede v koprski narečni slovar nista zapisala, Parovel (186) je zabeležil obliko *ponpièr*. Prim. tudi v Izoli *ponp'jer*, v Piranu *ponp'jer* (Todorović 2016: 101); v Vascottovem slovarju izraza ne najdemo, Sau (185) je zabeležil *pompìer*, Ondina Lusa pa narečne ustreznice za navedeni poklic ni zapisala. Obravnavani izraz smo slišali v več istrskobeneških krajih, npr. v Sečovljah, Strunjanu (Todorović 2015a: 101), Hrvatinih (Todorović 2017: 115) in Bertokih (Todorović 2018: 125) *ponp'jer*; prim. v Pulju *pompìer* (Buršić-Giudici – Orbanich 203). Beseda je razširjena tudi v drugih beneških idiomih, npr. istr.ben. *pompier* (VG 813), trž.it. *pompier* (GDDT 483); beneč. *pompìer* (Boerio 520).

Leksem je izpeljanka na *-ier* iz istr.ben. *pónpa* (Manzini – Rocchi), beneč. *pompa* 'črpalka' (Boerio 520). Sprejet je bil iz fr. *pompe* 'naprava za prevažanje tekočin', ki izhaja iz holandske besede *pompe* in ima onomatopejski izvor (DELI – CD-ROM).

Besedo so prevzeli slovensko govoreči Istrani, npr. v Dragonji *ponp'jer* (Todorović 2015a: 101), v Borštu *ponp'jer*, v Krkavčah *ponp'jer* (Todorović 2015b: 73), v Novi vasi nad Dragonjo *ponp'jer*, v Padni *ponp'jer*, v Svetem Petru *ponp'jer* (Todorović – Koštiál 2014: 67), v Dekanih *pump'jer*, na Škofijah (Todorović 2017: 115), na Pučah in v Svetem Antonu *ponp'jer* (Todorović 2018: 125), ter Čakavci iz hrvaškega dela Istre, npr. v Funtani *pompìer* (Selman 60), v Boljunu *pompìer* (Francetić 191), na Roveriji *ponpjêr* (Kalčić – Filipi – Milovan 206).

5.16 *pošt'jer*

Pošt'jer je koprski narečni izraz za pojem 'pismonoša' (Todorović 2016: 103); zapisali so ga tudi Manzini in Rocchi (169) ter Parovel (190), npr. *postìer*. Prim. v Izoli *pošt'jer* in v Piranu *pošt'jer*; za izolski narečni govor sta Vascotto (222) in Sau zapisala (189) *postìer*, Ondina Lusa (176) pa za piranski govor *postìer*. Izraz uporabljajo tudi drugi istrskobeneško govoreči Istrani, npr. v Hrvatinih *pošt'jer* (Todorović 2017: 117), v Pulju *postìer* (Buršić-Giudici – Orbanich 205). Beseda

je razširjena tudi v drugih beneških govorih, npr. istr.ben. *postier* (VG 823), trž.it. *postier* (Doria 489), bizj. *postier* (Domini 353); beneč. *postier* (Boerio 528). Izraz je izpeljan iz istr.ben., beneč. *posta* (VG 822, 823; Boerio 528). Prim. furl. *postir* (NP 800). Manzini in Rocchi (169) izvajata besedo iz fr. *postier* 'poštni uslužbenec'; prim. staroitalijansko *postiere* 'postiljon'.

Zadnje izhodišče navedenih izrazov je lat. (sr. sp. mn.) *pōsita* 'dogovorjeni kraji, domenjena mesta, postajališča' (DELI – CD-ROM).

Izraz so prevzeli Istrani slovenskega rodu, npr. v Borštu *pošt'jer* (Todorović 2015b: 74), na Škofijah *poš'ter* (Todorović 2017: 117), na Pučah *poš'ter*, v Svetem Antonu *poš'ter* (Todorović 2018: 128), in čakavsko govoreči Istrani, npr. v Boljunu *poštiēr* (Francetić 196).

Nekateri istrskobeneški govorci iz slovenske Istre uporabljajo poleg izraza *pošt'jer* tudi narečno obliko *poš'tin*, npr. v Izoli, Piranu (Todorović 2016: 103), Sečovljah, Strunjanu (Todorović 2015a: 102) in Bertokih *poš'tin* (Todorović 2018: 128), kar ustreza npr. istr. ben., ben., trž.it. *postin* (VG 823; Basso – Durante 202; Doria 489). Pri tem izrazu gre najverjetneje za prilagoditev knj.it. besede *postino* 'pismoñoša' (DELI – CD-ROM), katere zadnji vir je lat. (mn. sr. sp.) *pōsita* 'dogovorjeni kraj, dogovorjeno mesto, postajališče' (DELI – CD-ROM).

Tudi ta beseda je bila prevzeta v istrskoslovensko narečje, npr. v Dragonji *poš'tin* (Todorović 2015a: 102), v Krkavčah *poš'tin* (Todorović 2015b: 74), v Novi vasi nad Dragonjo *poš'tin* in *puš'tin*, v Padni *poš'tin* in Svetem Petru *poš'tin* (Todorović – Koštiál 2014: 67).

5.17 *vende'riyola*

Vende'riyola je koprška narečna beseda, ki ustreza pojmu 'branjevka' (Todorović 2016: 102); v Kopru sta Manzini in Rocchi zapisala *venderigola* (261), Parovel pa *vendarigola* (246). Prim. izolska in piranska izraza *venda'riyola* in *vende'riyola* (Todorović 2016: 102); v Izoli je Vascotto (330) zabeležil *vendarigolo* (m. sp.), Sau (271) pa *vendarigola* in *venderigola*; Ondina Lusa (291) je za piransko narečno govorico zapisala *vendarigola* in *venderigola*. Izraz uporabljajo tudi drugi istrskobeneški govorci, npr. v Sečovljah *vendi'riyola*, v Strunjanu *vende'riyola* (Todorović 2015a: 101), v Hrvatinih *vende'riyola* (Todorović 2017: 115), v Bertokih *vende'riyola* (Todorović 2018: 126); prim. puljsko istr.ben. *venderigola* (Buršič-Giudici – Orbanich 290). Besedo poznajo tudi druga beneška narečja, npr. istr. ben. *venderigola* in *vendrigola* (VG 1210), trž.it. *vendarigola* in *vendarigola* (778, 779), bizj. *vendarigul* (m. sp.) (Domini 532); beneč. *venderigola* (Boerio 785).

Izraz izhaja iz vulg.lat. **vëndītrīcūla* 'prodajalka' (REW 9194, EV 198).

Besedo so sprejeli govorci slovenskih idiomov v Istri, npr. v Dragonji *vendō'riyola* (Todorović 2015a: 101), v Borštu *vende'riyola*, v Krkavčah *vendō'riyolā*, na Tinjanu *vende'riyola* (Todorović 2015b: 73), v Dekanih *vënd'riyula* in *vend'riyula*, na Škofijah *vende'riyola* (Todorović 2017: 115), na Pučah *vende'riyola*, v Svetem Antonu *vändē'riyola* (Todorović 2018: 126).

6 SKLEP

V Kopru danes govorijo slovensko in italijansko ter številne druge jezike in govore. Kljub jezikovni in kulturni raznolikosti, ki so jo s seboj po drugi svetovni vojni prinesli Slovenci iz različnih slovenskih regij ter različni pripadniki nekdanje skupne države, se narečna podoba Kopra še ni spremenila. Tu domačini, Istrani italijanskega rodu, govorijo le istrskobeneško narečje. Narečne izraze, ki zadevajo nekatere običajne poklice, smo pridobili med dialektološko raziskavo v Kopru. Analiza je pokazala, da izbrane besede poznajo tudi drugi istrskobeneški govorniki v slovenskem (Strunjan, Sečovlje, Hrvatini, Bertoki) in hrvaškem delu Istre (Pulj) ter beneško govoreči Italijani v Italiji (Trst, Benetke, Marano, Bizjakija idr.). Rabo izrazov smo večkrat potrdili tudi za muglizanščino in furlanščino.

Istrani slovanskega rodu, ki so naseljevali pretežno ruralni del Istre, so od romansko govorečega mestnega prebivalstva prevzemali nekatere kulturne vzorce in izraze. V sklepnem delu etimoloških prispevkov smo navedli istrskoslovenska poimenovanja za poklice, ki so jih šavrinski in rižanski govorniki prevzeli od prevzeli od istrskobeneških govorcev.

OKRAJŠAVE

bizj.	bizjaško
furl.	furlansko
gr.	grško
grad.	gradeško (Gradež, it. Grado)
istr.ben.	istrskobeneško
knj.it.	knjižnoitalijansko
lat.	latinsko
m. sp.	moški spol
maran.	maransko (Marano)
mn.	množina
mugl.	muglizansko (Milje, it. Muggia)
prim.	primerjaj
sam.	samostalnik
s. sp.	srednji spol
trž.it.	tržaškoitalijansko (Trst)
vulg.lat.	vulgarnolatinsko
ž. sp.	ženski spol

VIRI IN LITERATURA

- Logar 1962** = Tine Logar, Današnje stanje in naloge slovenske dialektologije, *Jezik in slovstvo* (1962), št. 1–2, 1–6.
- Logar – Rigler 1983** = Tine Logar – Jakob Rigler, *Karta slovenskih narečij*, Ljubljana: Geodetski zavod SRS in Dopisna delavska univerza Univerzum, 1983.
- Repolusk 1998** = Peter Repolusk, Koprška Brda, v: *Slovenija: pokrajine in ljudje*, ur. Drago Perko – Milan Orožen Adamič, Ljubljana: Mladinska knjiga, 1998, 268–280.
- Todorović – Koštiál 2014** = Suzana Todorović – Rožana Koštiál, *Narečno besedje piranskega podeželja*, Koper: Univerzitetna založba Annales, 2014.

- Todorović 2015a** = Suzana Todorović, *Šavrinsko in istrskobeneško besedje na Piranskem*, Koper: Libris, 2015.
- Todorović 2015b** = Suzana Todorović, *Slovensko istrsko izrazje v zaledju Kopra*, Koper: Libris, 2015.
- Todorović 2016** = Suzana Todorović, *Narečje v Kopru, Izoli in Piranu*, Koper: Libris, 2016.
- Todorović 2017** = Suzana Todorović, *Narečna raznolikost v okolici Kopra*, Koper: Libris, 2017.
- Todorović 2018** = Suzana Todorović, *Raznovrstnost narečnih govorov na Koprskem*, Koper: Libris, 2018.
- Žitko 2011** = Salvator Žitko, *Koper: mestne znamenitosti*, Koper: Libris, 2011.

SLOVARJI

- Basso – Durante** = Valter Basso – Dino Durante, *Nuovo dizionario veneto-italiano etimologico italiano-veneto: con modi di dire e proverbi*, Padova: Battaglia terme, 2000.
- Boerio** = Giuseppe Boerio, *Dizionario del dialetto veneziano*, Venezia: Giunti editore, 21856.
- Bottin** = Renzo Bottin, *Al Graisan: vocabolario e grammatica del dialetto parlato nell'isola di Grado*, Grado: Litografia Ponte, 2003.
- Buršič-Giudici – Orbanich** = Barbara Buršič-Giudici – Giuseppe Orbanich, Rovigno – Fiume – Pola: Centro di ricerche storiche di Rovigno – Unione Italiana – Università Popolare di Trieste – Società di studi e ricerche »Mediterran«, 2009.
- Corso Regeni** = Maria Teresa Corso Regeni, *Vocabolario maranese: vocabolario fraseologico veneto-italiano varietà di Marano lagunare*, Udine: La bassa vocabolari, 1990.
- DELI – CD-ROM** = Manlio Cortelazzo – Paolo Zolli, *Dizionario etimologico della lingua italiana (CD-ROM)*, Bologna: Zanichelli, 1999.
- Domini** = Silvio Domini – Aldo Fulizio – Aldo Miniussi – Giordano Vittori, *Vocabolario fraseologico del dialetto "bisiac"*, Bologna: Cappelli Editore, 1985.
- Doria** = Mario Doria – Claudio Noliani, *Grande dizionario del dialetto triestino*, Trieste: Il Meridiano, 1987.
- Francetić 2015** = Ivan Francetić, *Rječnik boljunskih govora*, ur. Sandra Tamaro, Pula: Sveučilište Jurja Dobrile, 2015.
- Kalčić – Filipi – Milovan** = Slavko Kalčić – Goran Filipi – Valter Milovan, *Rječnik roverskih i okolnih govora*, Pazin – Zagreb – Pula: Matica hrvatska Pazin – Naklada Dominović, 2014.
- Lusa** = Ondina Lusa, *Le perle del nostro dialetto*, Pirano: Comunità degli Italiani »Giuseppe Tartini«, 2012.
- Manzini – Rocchi** = Giulio Manzini – Luciano Rocchi, *Dizionario storico fraseologico etimologico del dialetto di Capodistria*, Rovigno: Centro di ricerche storiche Rovigno, 1995.
- Parovel** = Dino Parovel, *Il dizionario del dialetto capodistriano*, Trieste: Fameia capodistriana, 2006.
- NP** = Giulio Andrea Pirona – Ercole Carletti – Giovanni Battista Corgnali, *Il nuovo Pirona*, Vocabolario friulano. Udine: Società filologica friulana, 2004.
- Prati** = Angelico Prati, *Etimologie venete*, Venezia – Roma: Istituto per la collaborazione culturale, 1968.
- Sau** = Silvano Sau, *Dizionario del dialetto Isolano: raccolta di parole e modi di dire della parlata isolana di ieri, di oggi e, forse, di domani*, Isola: Il Mandracchio, 2009.
- REW** = Wilhelm Meyer-Lübke, *Romanisches etymologisches Wörterbuch (ponatis)*, Heidelberg: Carl Winter Universitätsverlag, 2009.
- Selman** = Alexander Selman, *Mali funtanjski rječnik*, Funtana, 2006.
- Vascotto** = Antonio Vascotto, *Voci della parlata isolana nella prima metà di questo secolo*, Imola: Galeati, 1987.
- VG** = Enrico Rosamani, *Vocabolario giuliano dei dialetti parlati nella Venezia Giulia, in Istria, in Dalmazia, a Grado e nel Monfalconese*, Trieste: Lint, 1999.
- ZING – CD-ROM** = Nicola Zingarelli, *Lo Zingarelli: vocabolario della lingua italiana (CD-ROM)*, Bologna: Zanichelli, 1998.
- Zudini – Dorsi** = Diomiro Zudini – Pierpaolo Dorsi, *Dizionario del dialetto muglisano*. Udine: Casamassima Editore, 1981.

SUMMARY

Koper Istrian-Venetian Expressions for Certain Ordinary Professions

In addition to the two official languages, Slovenian and Italian, the residents of Koper also speak other languages and dialects—which, however, have not had a significant influence on the existence of the Istrian-Venetian dialect in the town. This is the only dialect spoken in seaside areas of Istria; in places, in the immediate countryside next to towns, it coexists with the Istrian dialect of Slovenian—specifically, in bilingual dialect areas. The researcher spoke about ordinary professions with Koper residents that are ethnically Italian. They were encouraged to form longer narratives, from which the desired dialect words were gleaned. With the aid of available dialectology and lexicographic material, these words were compared with related words used in other Istrian-Venetian dialects in Slovenian and Croatian Istria, in the Italian dialects of Venice, the Veneto Region, and Trieste, and in the Marano Lagunare, Grado, and Bisiacaria dialects. It was checked whether a specific expression was known by Friulian speakers and whether it was used in the past in the Italian dialect of Muggia. All of the expressions were connected to their Latin predecessors. Altogether, eighteen dialect expressions were analyzed. Because these were often borrowed into Istrian dialects of Slovenian, the Istrian Slovenian dialect forms are also provided for the professions examined.